Mníšek pod Brdy

Plán rozvoje školství MNÍŠECKÝ REGION

PLÁN PŘÍPRAVY STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Vypracoval místostarosta Mníšku pod Brdy Radko Sáblík

Motto – Jan Ámos Komenský:

„Pokud jim to řekneš, zapomenou to. Pokud jim to ukážeš, možná si to zapamatují. Pokud je do toho zapojíš, získají novou dovednost."

„Jediným učitelem hodným toho jména jest ten, který vzbuzuje ducha svobodného přemýšlení a vyvinuje cit osobní odpovědnosti."

„Posláním od začátku do konce budiž hledati a nalézati způsob, který by umožnil, aby učitelé méně učili, žáci se však více naučili, aby ve školách neměl místa křik, pocit ošklivosti, vědomí marné práce."

„Nevěřte všemu, co se vám k věření předkládá: Zkoumejte vše a přesvědčujte se sami!"

„Takový je příští věk, jak jsou vychováni příští jeho občané."

Mníšek pod Brdy, 28. března 2021

Základní teze tvorby strategického dokumentu

Na základě dlouholetých zkušeností jsem bytostně přesvědčen, že strategický dokument nemá vzniknout tak, že ho někdo „moudrý“ sepíše a pak dá k připomínkování. Tím se totiž zplošťuje diskuse na výhradně vymezování se vůči některým pasážím daného dokumentu, k rozporování konkrétních použitých slovních formulací a neprobíhá diskuse nad celou problematikou.

Druhým problémem je, že zástupci různých sociálních skupin či konkrétní jednotlivci jsou stavěni do role „my a oni“, tedy někdo vytváří strategický dokument a my či já jsme pouhými diváky, možná s hlasem poradním. Mnou zvolené řešení ale znamená, že všichni mají dopředu možnost se na tvorbě dokumentu podílet a mohou ho tak chápat i jako svůj dokument, svoji vizi. Tím také vzrůstá naděje, že bude lépe přijímána a především, že bude větší vůle takovou strategii implementovat do reálného života.

Proto nechci dopředu dávat jakékoli texty, pouze naznačit vhodnou strukturu daného dokumentu, která však také může být upřesněna či doplněna. Dokument bude vznikat až na základě debaty nad daným problémem, s možností dalších úprav. Přidávám i předpokládaný harmonogram. Chci využívat především online setkávání a diskuse, nevylučuji však ani prezenční setkání, pokud k tomu bude nakloněna situace v souvislosti s pandemií Covid-19.

Proč právě teď nastal pravý čas strategii vytvořit

V současné době školství stojí před velkými výzvami, dané implementací Strategie 2030+, nových Rámcově vzdělávacích programů IT a digitalizací. Zároveň pandemie Covid-19 výrazně urychlila základní znalost učitelů v používání prostředků ICT, teď se hledá vhodný efektivní způsob jejich využití a obsah výuky.

Zároveň nyní probíhají jednání se starosty mníšeckého regionu o vzniku svazkové základní školy, byla dokončena demografická studie a bude se připravovat projekt pro vznik svazkové školy. K tomu bude bezpochyby potřeba předložit koncepci rozvoje školství v mníšeckém regionu.

Co musí strategie obsahovat

Bude potřeba se domluvit na tom, jaké zásadní kapitoly bude dokument obsahovat, to vzejde z prvních diskusí a také se přitom budou hledat osoby, které se budou podílet na tvorbě dané kapitoly. Na úvod nabízím základní oblasti, které dle mého názoru nemohou chybět.

Samozřejmě vždy bude nutné dokument dělit na dvě základní části, a to s ohledem na celý mníšecký region a pak na vlastní město Mníšek pod Brdy.

- demografická studie, kapacity škol
- financování záměrů strategie a základní financování rozvoje jednotlivých škol
- personální problematika, především řešení nedostatku kvalifikovaných učitelů
- vlastní vzdělávání na školách, vzdělávání pro reálný osobní, společenský a profesní život
- propojení formálního a neformálního vzdělávání; význam neformálního vzdělávání stále roste, může podporovat individualizaci vzdělávání žáků ve formálním vzdělávání, podpořit nedostatek personálu na školách
- základní škola jako významné komunitní místo obce, spolupráce škol s absolventy, zájmovými sdruženími, zapojení seniorů a rodičů žáků, podpora místních podnikatelů

Kdo bude mít možnost přípravu dokumentu ovlivňovat

Mohu napsat všichni, ale asi bude lepší mé tvrzení rozvést. Pochopitelně ne každý bude mít potřebu a také dostatečné kompetence se vyjadřovat ke všem oblastem, nicméně tuto možnost bude mít. Níže tedy okruhy osob, s kterými počítám při tvorbě dokumentu.

- starostové a zastupitelé mníšeckého regionu
- ředitelé a učitelé mateřských a základních škol mníšeckého regionu
- rodiče žáků mníšeckého regionu
- starší žáci mníšeckého regionu
- představitelé zájmových sdružení mníšeckého regionu
- odborná a laická veřejnost mníšeckého regionu, absolventi základních škol, občané

Jaké dokumenty mají vzniknout a z čeho musí vycházet

Dokument rozvoje školství v mníšeckém regionu musí vycházet z vyšších dokumentů, které souvisí s plány územního rozvoje státu a kraje, a také z dokumentů souvisejících s vlastním vzděláváním, především z dokumentu Strategie 2030+, který na podzim roku 2020 schválila Vláda ČR. Výhodou této Strategie 2030+ je, že ji pozitivně přijímají i opoziční strany a existuje nejen vůle, ale již i základní plán její postupné implementace. Níže uvádím, jaké výstupy předpokládám.

- základní strategie rozvoje školství v mníšeckém regionu a v Mníšku pod Brdy
- jako příloha demografická studie
- jako přílohy koncepce rozvoje školství v jednotlivých obcích (může být součástí společného dokumentu, bude záviset rozhodnutí zastupitelů jednotlivých obcí)
- jako přílohy konkrétní koncepce rozvoje škol v mníšeckém regionu (minimálně MŠ a ZŠ v Mníšku pod Brdy, další je v kompetenci obcí mníšeckého regionu)

Předpokládaný harmonogram tvorby dokumentu

Níže naznačuji, jak si představuji předpokládaný harmonogram, pochopitelně i k němu očekávám připomínky a diskusi.

- duben 2021 – základní informace o plánovaných změnách v českém školství
- duben 2021 – základní informace o demografické studii a plánech svazkové školy
- květen až červen 2021 – konference a workshopy spojené s jednotlivými oblastmi
- květen až červen 2021 – generování pracovních skupin pro tvorbu dokumentu
- červenec až srpen 2021 – vznik základní kostry a základních tezí dokumentu
- září až listopad 2021 – diskuse nad daným dokumentem, jeho úpravy
- prosinec 2021 až leden 2022 – dokončení dokumentu se zapracovanými připomínkami
- únor 2022 – poslední úpravy, poslední kontrola
- březen 2022 – přijetí dokumentu zastupiteli obcí mníšeckého regionu (minimálně města Mníšek pod Brdy)

Rozvoj školství musí být realizován na základě konsenzu

Vždy, když jsem hovořil v rámci příprav Strategie 2030+ s politiky různých stran, říkal jsem jim následně: „Prosím, hádejte se o detaily, hádejte se o to, zda má mít ředitel 10% či 20% na odměny, na nadtarifní složky platu, ale domluvte se na tom, jak se budou děti, žáci a studenti vzdělávat. O tom by se rozhodně neměl vést politický boj, na tom by se politická reprezentace měla shodnout."

To samé tedy říkám i nyní. Vzdělávání nových generací je klíčem k úspěšnému fungování společnosti, rozhoduje jaké výhody či naopak handicapy jim dáme do vínku, a podle toho budou lépe či méně připraveni na budoucí osobní, společenský a profesní život.

Pokud někdo říká, že mladá generace je „marná", bez zájmu, bez zodpovědnosti, chce se jen bavit apod., tak potom odpovídám, že to říká již po tisíciletí každá generace o té následné, a i kdybych připustil pravdivost této teze, tak mám zásadní otázku: „A kdo ty mladé tak špatně vychoval? Jaké vzory chování jsme jim předvedli? Nejsou oni jen obrazem nás samých?"

První výkop pro tvorbu dokumentu – živý přenos + otázky

Říká se, že školství rozumí každý, neboť každý do školy chodil. Bohužel však si ze školy odnesl různé příjemné i nepříjemné zážitky, a také některé návyky, které ne vždy musí být pozitivní. Ne každý také má dostatek času, aby studoval trendy vývoje společnosti, která klade poněkud jiné požadavky na vzdělávání, než jaké byly v minulém století.

Během dubna 2021 chci připravit živé vysílání, kde chci prezentovat níže uvedená témata, odpovědět na první otázky. Následovat pak budou videokonference, kde již budeme diskutovat konkrétní témata, která budou dopředu stanovena.

Níže uvádím základní témata, která budou představena v živém vysílání.

TÉMA 1: Priority vzdělávání obecně

- **jak připravovat žáky a studenty na pracovní pozice, co ještě neexistují**

– dle různých studií až 65% pracovních pozic, které budou současné děti zastávat, ještě neexistuje

– dle různých průzkumů je v současnosti poločas rozpadu znalostí a dovedností cca 5 let, tedy za pět let již mohu využít jen 50 % toho, co teď umím

– dle různých průzkumů je či bude doba strávená na jedné pracovní pozici cca 4 roky, každý bude muset za svou profesní kariéru vícekrát změnit svou pracovní pozici, přizpůsobit oblast svého podnikání, své živnosti atd.

– je třeba připravovat žáky a studenty nejen na pozice „vykořisťovaných" zaměstnanců, ale i k tomu, aby si zakládali živnosti, začali podnikat, aby byli schopní nabídnout práci jiným

- **co bude potřebovat mladý člověk vstupující na trh práce v blízké budoucnosti**

– nevíme přesně, co budou současné děti dělat, dokážeme však odhadnout, co jim nejvíce pomůže k tomu, aby byly úspěšné

– základem je za prvé umění myslet, kriticky, informaticky, logicky, a za druhé umění se učit, což ale neznamená se našprtat na písemku, test či maturitu, ale učit se sám nové věci na základě již dosažených znalostí a dovedností

– klíčová bude dovednost kreativity, adaptability a celoživotního vzdělávání, a na toto musí žáky a studenty základní, střední i vysoké školy připravovat

TÉMA 2: Strategie 2030+

- **žáky a studenty je třeba připravovat na reálný osobní, společenský a profesní život**

– distanční výuka odhalila mnoha rodičům, že se jejich děti učí to samé, co kdysi oni, a co nikdy nevyužili a dávno již zapomněli

– škola již není hlavním zdrojem informací, učitel nemůže být pouhý zvěstovatel informací, ale spíše mentorem či průvodcem vzděláváním, klíčem je vnitřní motivace učitelů, žáků i studentů

– dle různých výzkumů se současný mladý člověk setká za jeden týden s tolika informacemi, s kolika se jeho předek kolem roku 1900 setkal za celý svůj život

– dle různých výzkumů si po velmi krátké době po absolvování školy pamatujeme cca 5% až 15% toho, co jsme se naučili, což je i při horní hranici dosti žalostná efektivita vzdělávání

– různé výzkumy též říkají, že k tomu, aby se informace uložila do dlouhodobé paměti, je třeba s ní aktivně pracovat alespoň šestkrát, jinak se uloží jen do paměti krátkodobé a brzo zmizí a nelze ji již zpětně vyvolat

- **jaká je současná realita a jak uskutečnit potřebné změny**

– Rámcové vzdělávací programy (RVP) říkají, jaké znalosti a dovednosti (kompetence) mají žáci či studenti dosáhnout, ale neříkají již, pomocí jakého učiva a už vůbec ne, jakými metodami se tak má stát; uvedené učivo v RVP je pouze doporučené

– obecně školy málo využívají kreativní práce s RVP, kdy je možné předměty slučovat, učit v souvislostech, využívat různé metody, nácvik týmové práce, individualizovat výuku

– dle výzkumů stráví žáci a studenti cca 92% času tím, že se učí, co jim nejde, abychom je ze systému nevyhodili, a jen 8 % tím, na co mají talent a co je bude živit

– další výzkumy uvádějí, že při předpokladu 100% kreativity dětí při vstupu do školského systému, má absolvent vysoké školy tuto kreativitu cca 2%, naučil se problémy řešit v šablonách, dle naučených postupů a vzorců

TÉMA 3: Implementace nového Rámcového vzdělávacího programu (RVP) IT

- **informatika není Office balíček**

– jde o zcela jiný způsob výuky, než jak tomu bylo doposud, pro jeho aplikaci mají vzniknout Centra podpory pro učitele ZŠ

– kromě rodného jazyka a anglického jazyka budou lidé v budoucnu potřebovat znát ještě jazyk autonomních systémů (strojů), aby se s nimi domluvili

– s jistou nadsázkou říkám, že pokud nebude mít člověk v budoucnu základy technického vzdělání, tak si ani neuvaří kávu, protože se nedomluví s konvicí

- **využívání textových programů mají naučit učitelé českého jazyka, tabulkových programů učitelé matematiky, prezentačních programů všichni učitelé, jde o všeobecné znalosti a dovednosti**

– na ZŠ se učí Word, Excel a Power-Point, na SŠ se učí Excel, Power-Point a Word, na VŠ se učí Power-Point, Word a Excel, a stejně s ním absolventi neumí dobře pracovat

– je třeba učit žáky a studenty programy využívat, nikoli jak je mají pomocí různých ikon používat, po každé aktualizaci se toto stejně mění

Pravidla živého vysílání a interakce s posluchači

- nejprve uvedu prezentaci výše naznačených témat, v rozsahu cca 10 minut na téma, pak bude možná reakce diváků, otázky a moje odpovědi na ně
- nepůjde o klasickou diskusi, tu předpokládám až na tematických videokonferencích
- posluchač bude mít možnost napsat svůj názor či svoji otázku, přizvaný moderátor mi ji přečte a položí

Kdo je kdo

Při svým mnoha vystoupeních na konferencích, v diskusních pořadech apod. jsem většinou požádán, abych zaslal svůj stručný profil, neboť je důležité, z jakých pozic či zkušeností daný řečník vychází. Proto níže uvádím svůj profil a také profil střední školy, na které jsem ředitelem. To vše moje názory bezpochyby významně formovalo a nadále ovlivňuje.

Stručný profil Radko Sáblíka:

- absolvoval Fakultu strojního inženýrství ČVUT; absolvoval bakalářské studium pro učitele odborných předmětů na Masarykově institutu při ČVUT; absolvoval čtyřsemestrální manažerské studium na Pedagogické fakultě University Karlovy
- 16 let byl předsedou Pražského basketbalového svazu, 20 let předsedou sportovního klubu TJ Sokol Motol, 10 let vedl Centrum talentované mládeže v Sokole Motol a Spartě Praha
- ředitelem Smíchovské střední průmyslové školy a gymnázia je od listopadu 2002, od roku 1988 tam byl učitelem odborných předmětů
- od roku 2018 je místostarostou v Mníšku pod Brdy, v současnosti má ve své gesci školství a inovace
- v lednu 2019 byl jmenován ministrem školství Robertem Plagou do osmičlenné externí expertní pracovní skupiny, které připravila vizi českého školství pod názvem Strategie 2030+, kterou schválila Vláda ČR na podzim 2020, osobně byl garantem oblasti, která se zaměřovala na obsah a formu vzdělávání
- od roku 2019 je poradcem předsedy výboru pro vzdělávání Senátu Parlamentu ČR Jiřího Drahoše
- od roku 2019 spolupracuje různou formou s radním Prahy pro školství Vítem Šimralem v oblasti vizí vzdělávání v Praze
- od roku 2019 je členem pracovní skupiny pro program školství v ODS, podílel se na vyjednávání o programu školství koalice SPOLU

Stručný profil Smíchovské střední průmyslové školy a gymnázia:

- 647 studentů ve 20 třídách, naplněnost školy 99,5%
- obory vzdělávání Informační technologie, Kybernetická bezpečnost v pilotním režimu, Gymnázium (dříve Technické lyceum)
- na Smíchovské SPŠ a gymnáziu se vyučují ty nejmodernější technologie, Kybernetické bezpečnost, Internet věcí, Technologie chytrých domů a měst, Vývoj aplikací ve virtuální a rozšířené realitě, Vývoj počítačových her, Robotika, 3D tisk atd.
- Smíchovská SPŠ a gymnázium organizuje workshopy pro žáky, studenty i učitele, organizuje i stáže pro evropské učitele
- Smíchovská SPŠ a gymnázium je unikátní mírou zapojení studentů do chodu školy a počtem spolupracujících absolventů, kterých je v současnosti na čtyři desítky
- Smíchovská SPŠ a gymnázium má svůj vlastní Mediální dům Preslova, podílí se na rozvoji webu MŠMT **www.Edu.cz**, rozvoji portálu Prahy **www.Prahaskolska.cz**, je mediálním partnerem Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB), spolupracuje s dalšími sociálními partery
- na Smíchovské SPŠ a gymnázium se dokončuje Coworkingové centrum s Next Zone Event Space, Next Zone Maker Space a Inkubátorem Start-upů, těch již při škole funguje několik
- Smíchovská SPŠ a gymnázium připravuje na 21. až 24. června 2021 dvě dvoudenní celostátní konference týkající se kybernetické bezpečnosti a distančního vzdělávání, jak zkušenosti z něho využít v prezenční výuce, záštitu nad konferencemi převzali Robert Plaga, Jiří Drahoš a Vít Šimral
- v současné době probíhají jednání o možnosti vzniku Centra pro vzdělávání učitelů ZŠ pro implementaci RVP IT při Smíchovské SPŠ a gymnáziu